

Добровольський А. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ В УКРАЇНІ

Досвід розвинених країн підтверджує, що страхування життя є важливою областю страхового ринку, яка забезпечує значну частину довгострокових інвестицій в національну економіку і сприяє підвищенню її конкурентоспроможності. Незважаючи на значний потенціал страхування життя для економічного розвитку країни, забезпечення більш ефективної соціальної та інвестиційної політики держави, роль ринку страхування життя в Україні на сучасному етапі залишається дуже незначною. Так, частка страхування життя в ВВП України становить 0,19% в той час як в розвинених країнах цей показник становить близько 10%. Тому актуальним є пошук причин, котрі гальмують розвиток страхування життя в Україні і не сприяють її повноцінному розвитку.

Питанням страхування життя присвячені наукові праці українських вчених І.А. Бойко, О.М. Зальотова, Я.П. Шумелда, С.С. Осадца, Н.М. Внуковій, О.О. Гаманкова, Л.В. Временко, В.Д. Базилевича. Аналіз наукових робіт цих авторів призводить до висновку, що в науковій літературі і численних навчально-методичних публікаціях проблеми розвитку страхування життя висвітлені недостатньо детально. Тому дана проблема потребує подальшого наукового дослідження.

Розвиток страхування життя в Україні стримує ряд факторів, серед яких слід відзначити наступні:

1. Неготовність держави до суттєвих законодавчих реформ в галузі страхування життя. Незважаючи на досягнуті позитивні результати впровадження основних підходів Податкового кодексу України, процес внесення змін у законодавстві носить одиничний характер і не передбачає істотних змін, які могли б привести до вибуху активності в секторі. Це викликано, в першу чергу, нерозумінням функцій сектора страхування життя і його відмінності від ризикового страхування серед законодавців.

2. Відсутність повноцінної спеціалізованої ринкової інформації. Неможливість отримання повноцінної достовірної інформації про суб'єктів ринку не дає можливості як Нацкомфінпослуг Україна, так і гравцям ринку адекватно реагувати на зміну кон'юнктури ринку та оцінювати ефективність використання прийнятої стратегії розвитку. Також слід зазначити, що існуюча система в страхуванні життя оперує показниками і параметрами, які використовуються і в статистичній звітності ризикового страхування (класифікація страхування, облік страхових платежів по нарахуванню), фактично не дає можливість глибше оцінити специфічні моменти в розвитку страхування життя.

3. Відсутність механізму фінансових гарантій операцій зі страхування життя. З огляду на те, що договори страхування життя є довгостроковими, в Україні не введений діючий механізм гарантування страхових виплат зі страхування життя при можливому банкрутстві або настання неплатоспроможності страховика. Така форма захисту прав споживачів поширена в ЄС, де кожна компанія, яка отримала ліцензію на здійснення страхової діяльності, повинна бути учасником системи гарантування виплат [1, С. 31].

Існуюча система гарантій, яку отримують клієнти вкладають свої кошти на 10-50 років в компанії зі страхування життя, складається з набору наступних інструментів: державного контролю; диверсифікації активів; перестрахованні в світових лідерів ринку; передачі страхового портфеля та ін.

Слід зазначити, що така система гарантій не забезпечує впевненість страхувальників (застрахованих) в існуванні такої страхової компанії вже через 3-4 роки, не кажучи вже про терміни в 20 і більше років.

4. У законодавстві України відсутнє поняття професії страхового агента. Існуючий ринок страхування життя передбачає використання страхових агентів для просування продуктів в господарських мережах страхових компаній або MLM-мережах страхових брокерів. Діють такі агенти відносно короткий час. Щоб стати агентом досить пройти тижневий курс навчання, при цьому дуже часто до агентів немає принципових вимог, що призводить до низького рівня знань, а значить і низькій якості продаж. Введення сертифікованої професії

страхового агента, дозволить формувати стійкі якісні портфелі для страхової компанії і забезпечувати достатній рівень доходів для професіонального агента.

Істотна частина агентів працює по цивільно-правовими договорами. Зміна в законодавстві може привести до:

а) збільшення тарифів – фактично, такий податок заплатить споживач, що в свою чергу призведе до падіння попиту на послуги «лайфових» страховиків, а також до падіння обсягу податків від страхової діяльності;

б) зменшення комісії – при цьому податок заплатить агент, що призведе до падіння обсягу продажів, обсягу податків від страхової діяльності;

в) оплату додаткових витрат страховиком – це призведе до падіння ефективності бізнесу, створить передумови для виходу компаній з ринку, що таким чином примусово призведе до падіння обсягу податків від страхової діяльності.

Таким чином, розвитку страхування життя в Україні гальмує ряд проблем. Велика їх частина заснована на недоробках законодавства, в частині умов роботи страховиків, оподаткування населення і страхових агентів, вдосконалення системи формування страхових резервів. Важливою є проблема недостатнього захисту прав споживачів страхових послуг. Подальші дослідження повинні акцентуватися на оцінці рівня державного регулювання, а також дослідженні регіональних особливостей розвитку ринку страхування життя в Україні.

Список використаних джерел:

1. Формування системи довіри та захисту прав споживачів фінансових послуг: монографія / Наук. ред. та кер. кол. авт. докт. екон. наук., проф. Н.М. Внукова. – Харків: Адва ^{ТМ}, 2010. – 188 с.